

Filosofie a tvorba

Patočka se kdysi (7406, s. 21) vyslovil, že „filosofie, myšlení svým vystoupením *tvoří* dějiny“. Není to jediný příklad toho, že filosofie vytváří něco, co tu původně nebylo (a tak se nemusíme zevrubně zabývat otázkou, zda dějiny nezačínají ještě jinak). Několik řádků před citovaným místem uvádí ještě jiné takové filosofické „výtvoř“, totiž myšlenková schémata pochopení toho, co jest, pojmy a modely bytí, a vlastně jen v důsledku nedokonalostí jazyka mluví o „objevech“, aniž by výslovně upozornil na nezbytnou distanci od toho, co nám jazyk ve slově „objev“ předříkává (ostatně podobně jako slovo „vynález“, sugerující „nalézání“). To, s čím myšlení (a zejména filosofické myšlení) přichází, aby „pojalo“, myšlenkově „uchopilo“ to, k čemu se zaměřuje, nepochází pouze od „předmětu“ myšlení, není v něm obsaženo ani jen z něho vyvozeno, nýbrž je nutně čímsi zčásti novým, na onen „předmět“ nepřevoditelným a z něho neodvoditelným. V tom smyslu je myšlení jako nová skutečnost původně něčím ode vší mimomyšlenkové skutečnosti odděleným a teprve druhotně musí být upravováno a opravováno, aby se do jakési oněm skutečnostem přiměřené formy shody postupně dostávalo. Myšlení je tedy bytostně tvořivé, „poietické“, a teprve druhotně může v mysli některých poklesat na pouhé napodobování – ovšem napodobování jiného myšlení, ne věcí.

(Písek, 040906-1.)